

tusse teab kirjutada? Temma teab sedda nenda, kuida sa isigi sedda teaksid ja õksaksid tehha.

Mõista! et igga aastaajal ommad kõrrapärri-
lised ilmad; Talwisel ajal on külma, lummesaddu,
tuisku; wahhest sulla, ehk muudo parrajad ehk peh-
med ilmad. Kewwadsel jälle tõised ilmad, seddamõda
kuida aeg lähhemale suwwe pole jõuab; süddasuw-
wel, on mürristamist, pallowat, wihma, põuda, ja
wahhest ka rahhet; ja süggise juhtuwad jäulised rop-
pud ilmad, kanged tormid, marrud ja muud selle-
sarnatsed ilmad ollema. Et sedda kõik innimesed,
ning tähtramato teggija ka teab, kirjutab temma
u m b s e s t p e a s t, kuida ogga juhtub, aasta peäle, ig-
ga naddala kõhta, ilmu kalendrisse.

Kuida se tulnud, et sedda hakkatud teggema?
ja kuida se tulleb, et sedda tühja wiisi ikka weel pe-
takse?

Se on nenda tulnud: pimmedal ajal, mil weel
rummalus ning siis ka äbbausk nihästi kõigesuremate
koddades, kui ka kõigemaddalamate urtsikutes kind-
lat asset olli piddamas, olli üks targa suggu,
kedda tähtnaggijaks ehk tähtmõistjaks
(Astrolog) nimmetari, wõgga sures auus maa peäl,
j. olli iggal keisril, kuningal, wõrstil ja muilgi su-
resuggo r/hwal, sesuggune naggija ehk mõistja
allati kaelõrwas, kedda sure klanu parrast ennese ju-
res piddas. Needsinatsed tähtnaggijad ehk targad,
ollid, kuida kõik muudki targad, kawwelad pettised,
kes innimeste pimmedusest ja nende rummalusest kas-
su ja hindu ikkaksid. On neid jo wannastki ilmas
olnud, kuida Wannast. Testamentist, Prohwet
Jesata ja Danieli nomimifest ja ähwardamistest näh-
pa. Üleb esimene 47mas peatükkis 13. s. „jāgo
nuid seisma, kes tähti waatwad, ja ku-
lutawad iggal kuul, mis so peäle peab

tullema. (14 s.) Nemmad on kui kõrred;
tulli põlletab neid ärra. Danieli ramato 2.
p. 27, sõidakse noid targad, tähtede-tundjad,
kunstimehhed ja taewatundjad ollewad.

Neilsinnatstel tarkadel, isidarranis neil, kedda
kunnigate koddades peti, olli kül piasut taewa-wäg-
gede tundmist, ja teadsid nemmad sedda tähhendada,
kuida päwa- ja kuu warjutamised sünniwad, ja mõn-
ned nende hulgast õksaksid ka wäljaarwata, etteteh-
kendada ja ettekulutada, mil sesuggusid warjutamist
piddi tullesma, ja aastas nähtama. Et mõnned neist
sedda mõistsid, seältap se siis tulli, et rummalad in-
nimesed hakkasid uskuma, kui peaksid needsinatsed
targad tähtedest kõik salloja asja näggema, ja kõik
tullewaid asju etteteadma, ei mitte ukspainis ilmu,
waid kõik, mis Jummal innimesele temma elloajal,
sel ehk tõisel päwal, piddi läkkitama ja juhhatama;
mis õmmetige ilmaski tähtedest wõi ettenähha, eega
muust ühhestki djast; sest, et helde taewa Jesa kõik
tullewad asjad nõdra innimese silmi eest warjule on
pännud, ning sure armo parrast sedda tähtnud, et
se meil teadmata peab ollema, mis tullew tund ehk
homme päew saab tomo.

Agga, et se innimeste nõdrus, et kiusawad jo
emalt teada, kuida eddespiddi luggu saaks ollema ja
kõssi kaima, on nemmad ni paljo tühja wäljaar-
wand ja wiisiks wõtnud, kust tullewa parrast tähhen-
dust ehk teadust arwawad sawad; ning, sedda tead-
matamll üks inimene ehk üks rahwas on, sedda en-
nam temmal sesuggust asja ja usku prugitawaks on.
Seält tullewad siis kaelatsumised, arbolõmised, un-
nenäggemiste selletamised, ja mitmed muud tühjad
asjad, miska Jummalat kiusatakse, ja liig saggedaste
asjata waewa süddamesse koggutakse.

Et se iggal ajal nenda olnud, selleparrast on siis